

การศึกษาการแปลกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยผ่านซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead”

ชมพูนุท รัตนเลิศนาวิ

สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาวิธีการแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยผ่านซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” 2. วิเคราะห์ประเด็นทางภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจากการแปล โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ บทบรรยายภาษาไทยของซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” ที่ได้จาก 3 แอปพลิเคชัน คือ WeTV iQIYI และ Viu

ผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยทั้งหมด 4 แบบ คือ 1. แปลโดยยังคงรักษาภาพความคิดในภาษาจีนไว้และมีความหมายในภาษาไทย 2. แปลโดยไม่ยึดติดภาพความคิดในภาษาจีนแต่มีความหมายในภาษาไทย 3. แปลโดยเพิ่มคำอธิบายเพื่อถ่ายทอดภาพความคิดในภาษาจีนและมีความหมายในภาษาไทย 4. แปลโดยยึดภาพความคิดในภาษาจีนไว้แต่ไม่มีความหมายในภาษาไทย นอกจากนี้ ผู้เขียนยังพบประเด็นทางภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจากการแปลที่ไม่สามารถรักษาภาพความคิดในภาษาจีนไว้ได้ อันได้แก่ ภูมิหลังทางสังคม การอุปมาอุปไมย ประเพณีปฏิบัติ และการเล่นคำต่าง ๆ

คำสำคัญ : การแปล, การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม, ซีรีส์จีน

1. บทนำ

ทักษะการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศทุกภาษา ประกอบด้วย 5 ทักษะสำคัญ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะการแปล ซึ่งในปัจจุบันทักษะการแปล โดยเฉพาะการแปลภาษาจีน ได้เพิ่มบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลจีนได้กำหนดทักษะการแปลเพิ่มในเกณฑ์การวัดระดับภาษาจีนตามประกาศมาตรฐานการเรียนรู้ทางภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2564 อันจะส่งผลให้การสอบวัดระดับภาษาจีนในอนาคตมีการสอบภาคการแปลเพิ่มขึ้นจากเดิม แต่จากประสบการณ์การสอนภาษาจีนให้กับนักศึกษาชาวไทยตลอด 10 ปีของผู้วิจัย ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนในระดับต้นหรือระดับสูง มักจะให้ความสำคัญกับทักษะการฟังและการพูดก่อนเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษามองว่าทักษะการแปลเป็นทักษะที่ยาก และเป็นเรื่องไกลตัว ผู้สอนด้านทักษะการแปลจึงต้องคิดหาวิธีการและสื่อการสอนที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะการแปลให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของทักษะการแปล และเชื่อว่าการแปลไม่ใช่เรื่องไกลตัว

เพื่อจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนรายวิชาการแปลและรายวิชาอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจรูปแบบการเรียนรู้ภาษาจีนนอกเวลาเรียนของผู้เรียนภาษาจีนในปัจจุบัน ที่มีความหลากหลายและเน้นการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสนเทศต่าง ๆ มากขึ้น และทำแบบสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนนอกเวลาเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ทั้ง 4 ชั้นปี จำนวน 153 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 67.11 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 228 คนในปัจจุบัน พบว่า กิจกรรมยามว่างที่เกี่ยวกับภาษาจีนที่ผู้เรียนนิยมทำมากที่สุด 3 ลำดับคือ 1. ร้อยละ 70.6 ดูภาพยนตร์หรือซีรีส์จีน 2. ร้อยละ 61.4 ดูคลิปวิดีโอสั้นที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน 3. ร้อยละ 59.5 ฟังเพลงจีน และสื่อที่นักศึกษาเข้าใช้งานบ่อยที่สุดในชีวิตประจำวัน 3 ลำดับ คือ 1. ร้อยละ 28.8 Instagram 2. ร้อยละ 24.2 Facebook 3. ร้อยละ 17.6 Tiktok สำหรับช่องทางดูภาพยนตร์หรือซีรีส์จีนที่นักศึกษาเลือกใช้มากที่สุด 3 อันดับ คือ 1. ร้อยละ 60.1 แอปพลิเคชัน We TV 2. ร้อยละ 20.9 แอปพลิเคชัน iQIYI 3. ร้อยละ 11.1 Netflix โดยรูปแบบที่นักศึกษาเลือกรับชมภาพยนตร์หรือซีรีส์จีนมากที่สุด 3 ลำดับ คือ 1. ร้อยละ 87.6 รูปแบบเสียงจีน บทบรรยายใต้ภาพภาษาไทย 2. ร้อยละ 7.8 รูปแบบเสียงไทย บทบรรยายใต้ภาพภาษาจีน 3. ร้อยละ 2.6 รูปแบบเสียงจีน บทบรรยายใต้ภาพภาษาจีน จากความคิดเห็นเพิ่มเติมที่นักศึกษาเสนอในแบบสำรวจพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ชอบสื่อที่เป็นภาพเคลื่อนไหวทั้งภาพยนตร์ ซีรีส์ และคลิปวิดีโอสั้น เพราะนอกจากจะได้ศึกษาเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนแล้ว ยังสนุก น่าสนใจและน่าติดตาม

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจแอปพลิเคชันสำหรับดูภาพยนตร์หรือซีรีส์จีนที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย จากอุปกรณ์สมาร์ทโฟนซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่ผู้เรียนใช้ดูภาพยนตร์หรือซีรีส์จีนทั้งในระบบปฏิบัติการ iOS และ Android พบว่าแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมสูงสุด 5 อันดับ คือ iQIYI Viu WeTV Netflix และ MONOMAX แต่เนื่องจาก Netflix มีค่าใช้จ่าย และภาพยนตร์หรือซีรีส์จีนใน MONOMAX ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบพากย์เสียงไทย ผู้วิจัยจึงเลือกที่มาข้อมูลบทบรรยายภาษาไทยจาก 3 แอปพลิเคชัน คือ WeTV iQIYI และ Viu โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาซีรีส์ที่มีความยาวกว่าภาพยนตร์ เพื่อให้มีข้อมูลของประเด็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมมากเพียงพอที่จะนำมาใช้ศึกษาได้ และเรื่องที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ใช้เป็นกรณีศึกษาประกอบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการแปลภาษาจีนให้กับนักศึกษาต่อไปเช่นกัน ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์การคัดเลือกคือ 1. เป็นซีรีส์จีนที่ได้รับความนิยมและมีกระแสดอว์รับที่ดี เพื่อการันตีคุณภาพและสามารถช่วยเสริมสร้างความน่าสนใจในการเรียนรู้ได้ 2. เป็นซีรีส์จีนที่มีเนื้อหาถ่ายทอดวิถีการดำเนินชีวิตจริงของชาวจีน สะท้อนวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของคนจีนและประเทศจีนที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันจริงของนักศึกษา เพื่อให้เนื้อหาในการเรียนเป็นเรื่องใกล้ตัวมากขึ้น 3. เป็นซีรีส์จีนที่สามารถดูได้ในประเทศไทย นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ทุกคน และสามารถเลือกรูปแบบในการรับชมได้ทั้งแบบบทบรรยายภาษาไทยประกอบ และบทบรรยายภาษาจีนประกอบ เพื่อให้สามารถศึกษาเปรียบเทียบการแปลคำทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ เนื่องจากรูปแบบที่นักศึกษาเลือกรับชมภาพยนตร์หรือซีรีส์จีนมากที่สุดอันดับที่ 1 คือ รูปแบบเสียงจีน บทบรรยายใต้ภาพภาษาไทย ดังนั้น การวิเคราะห์ประเด็นเรื่องคำทางวัฒนธรรมยังเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทุกระดับชั้นในการเพิ่มเติมความรู้ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน ผู้วิจัย

จึงได้ทำการสำรวจซีรีส์จีนประเภทยุคปัจจุบันที่มีเนื้อหาหลักเป็นช่วงวัยเรียน ย้อนหลัง 5 ปี (ปี 2561 – 2565) ใน 3 แอปพลิเคชันดังกล่าว พบว่ามีซีรีส์ที่จัดหมวดหมู่เนื้อหาเป็น 现代 (ยุคปัจจุบัน) และใช้คำค้นหาภาษาจีน 青春 (วัยรุ่น) หรือ 校园 (โรงเรียน/มหาวิทยาลัย) จำนวน 72 เรื่อง จากซีรีส์จีนทั้งหมดที่มีกว่า 488 เรื่อง โดยมีเรื่อง “Go Ahead” หรือ 以家人之名 (ต่อไปนี้จะใช้ชื่อ “Go Ahead”) เพียงเรื่องเดียวที่ปรากฏทั้ง 3 แอปพลิเคชัน และเป็นซีรีส์แบบไม่มีค่าใช้จ่ายทั้งหมด 40 ตอน อีกทั้ง “Go Ahead” ยังได้รับความนิยมและมีกระแสตอบรับที่ดีโดยมีคะแนนในแต่ละแอปพลิเคชันสูงที่สุด “Go Ahead” มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับครอบครัวและเป็นการเล่าเรื่องของตัวละครหลักในช่วงวัยเด็กจนถึงวันทำงาน คำศัพท์และประโยคที่ใช้ส่วนใหญ่ รวมถึงคำทางวัฒนธรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับการใช้จริงในชีวิตประจำวัน ไม่มีคำศัพท์เฉพาะทางมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

2. วัตถุประสงค์

1. ศึกษาวิธีการแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยผ่านซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead”
2. วิเคราะห์ประเด็นทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากการแปล จากบทบรรยายภาษาไทยของซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead”

3. ข้อมูลและวิธีการวิจัย

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมคำศัพท์หรือประโยคในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทย ในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” ทั้งหมด 40 ตอน จากบทบรรยายภาษาจีนของช่อง 华策影视官方频道 China Huace TV Official Channel ทาง YouTube และบทบรรยายภาษาไทยของ 3 แอปพลิเคชัน คือ WeTV iQIYI และ Viu โดยบันทึกข้อมูลในรูปแบบตาราง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จำแนกรูปแบบการแปลบทบรรยายได้ภาพจากตารางบันทึกข้อมูล โดยใช้แนวคิดการจัดแบ่งประเภทของการแปลที่สุพรรณิ ปันมณี (2557) อ้างถึง Newmark (45-46) ว่าใช้หลักการแบ่งแยกระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาแปล คือ การแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis) และการแปลแบบเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปล (TL emphasis) โดยผู้วิจัยพบว่าวิธีการแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทย ที่พบในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” มีทั้งหมด 4 วิธี แบ่งเป็น

1.1 การแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis) 2 วิธี คือ

- แปลโดยยึดภาพความคิดในภาษาจีนไว้แต่ไม่มีความหมายในภาษาไทย
- แปลโดยยังคงรักษาภาพความคิดในภาษาจีนไว้และมีความหมายในภาษาไทย

1.2 การแปลแบบเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปล (TL emphasis) 2 วิธี คือ

- แปลโดยไม่ยึดติดภาพความคิดในภาษาจีนแต่มีความหมายในภาษาไทย
- แปลโดยเพิ่มคำอธิบายเพื่อถ่ายทอดภาพความคิดในภาษาจีนและมีความหมายในภาษาไทย

2. วิเคราะห์ประเด็นทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจากการแปลในรูปแบบพรรณนา โดยไม่พิจารณาปัจจัยภายในอย่างความรู้ความสามารถของผู้แปล แต่พิจารณาเฉพาะปัจจัยภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างระหว่างจีน-ไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก

3. สรุปและรายงานผลการวิจัย

4. ทบทวนวรรณกรรม

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสองสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิง การแปลจึงไม่ได้เป็นเรื่องของภาษาเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของผู้คนที่ใช้ภาษานั้นแบบไม่อาจแยกจากกันได้ด้วย ดังเช่นหนังสือของสุพรรณิ ปันมณี (2562) ที่กล่าวว่าคนแต่ละชาติแต่ละภาษาย่อมมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนของคนในชาติอื่นและวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ ได้ถ่ายทอดลงไปอยู่ในรหัสภาษาที่ใช้สื่อสารกันในแต่ละสังคม คนในแต่ละวัฒนธรรมมีวิธีการแสดงความคิดความเชื่อของตนผ่านสำนวนภาษาทั้งสิ้น สำนวนภาษาจึงสามารถบอกถึงมุมมองของผู้คนในภาษานั้น ๆ ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคม รวมถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การนับถือศาสนา อุปนิสัย พฤติกรรม ดิน ฟ้า อากาศ อาหารการกิน เป็นต้น ดังนั้นผู้แปลต้องเทียบความหมายให้เป็นที่เข้าใจแก่ผู้อ่านบทแปลในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง สอดคล้องกับที่รัชนีโรจน์ กุลธำรง (2552) อ้างถึง Snell-Hornby (1991:10) ว่า การแปลเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมเป็นประการสำคัญ ผู้แปลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถไม่เพียงแต่ในด้านภาษา แต่ยังต้องมีความรู้เรื่องข้อเท็จจริงและข้อมูลเรื่องต่าง ๆ อย่างมหาศาล ตลอดจนมีความคุ้นเคยกับขนบธรรมเนียมและวิถีปฏิบัติต่าง ๆ ของคนส่วนใหญ่ ทั้งที่อยู่ในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาแปล

การศึกษางานแปลอาจจะใช้เป็นตัวอย่างร่วมเพื่อเรียนรู้การแปลได้ แต่ทักษะการแปลอย่างแท้จริง จะเกิดได้เมื่อลงมือฝึกฝนปฏิบัติด้วยตัวเองเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการแปลอย่างดีที่สุด ก่อนจะลงมือแปล ผู้แปลควรศึกษาทฤษฎีและกระบวนการแปลก่อนเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เป็นการ

สื่อสารข้ามวัฒนธรรม ศรักรักษ์ เพชรเชิดชู (2555) กล่าวว่า การแปลเป็นการบูรณาการทักษะทางภาษาและความรู้ทางวัฒนธรรมไปใช้โดยตรงในชีวิตประจำวันและการทำงาน อาจกล่าวได้ว่าศาสตร์การแปลเป็นศาสตร์ความสามารถของผู้แปลเป็นงานศิลป์ งานแปลควรประกอบขึ้นจากทั้งงานศาสตร์และศิลป์ การแปลไม่ใช่การถ่ายทอดภาษาเท่านั้น แต่เป็นการดึงเอาความหมายจากต้นฉบับออกมาให้ครบถ้วน แล้วจึงนำเอาความหมายนั้น ๆ ถ่ายทอดเป็นภาษาที่ต้องการให้เที่ยงตรงและสื่อความหมายทั้งความหมายตรงและความหมายแฝงได้สมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์เดิมของต้นฉบับมากที่สุด จากประสบการณ์การสอนวิชาการแปลภาษาจีนของผู้วิจัย พบว่าผู้เรียนการแปลโดยส่วนใหญ่มองว่าการแปลเป็นเรื่องยาก และยิ่งรู้สึกยากขึ้นอีกเมื่อต้องพบกับปัญหาเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เพราะแต่ละวัฒนธรรมมีภูมิหลังและความเป็นมาที่ต่างกัน ส่งผลให้ภาษาที่ใช้สะท้อนความแตกต่างนั้นเสมอ ประเทศจีนกับประเทศไทยมีความแตกต่างกันทั้งด้านประวัติศาสตร์ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ดังนั้นการใช้ชีวิต ประเพณี ความเชื่อ ย่อมแตกต่างกัน การแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยหรือภาษาไทยเป็นภาษาจีนจึงไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ กนกพร นุ่มทอง (2563) เสนอว่า สำหรับผู้แปลมือใหม่ที่กังวลว่าตนจะแปลผิดพลาดจากต้นฉบับหรือไม่ อาจใช้หลักการว่า เมื่อใดแปลตรงตัวได้ อ่านรู้เรื่องก็แปลตรงตัว เมื่อใดแปลตรงตัวแล้วไม่สื่อความหรือได้ความหมายไม่ตรงกับที่ต้นฉบับก็ปรับสำนวนแปลจนสื่อความได้ กนกพร นุ่มทองและจตุวิทย์ แก้วสุวรรณ (2563) เห็นว่าหากผู้ส่งสารมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมต่างกับผู้รับสาร เมื่อแปลแล้วผู้รับสารในปลายทางไม่เข้าใจ ผู้แปลจำเป็นต้องทำเชิงอรรถอธิบาย สำหรับปัญหาการแปลเกิดขึ้นเมื่อแต่ละวัฒนธรรมมีช่องว่างระหว่างกัน สุพรรณิ ปิ่นมณี (2562) เห็นว่า การจะแปลให้ตรงกันทุกอย่างนั้นเป็นไปได้ยาก ผู้แปลต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่อยู่ในรหัสภาษานั้น ๆ นอกเหนือไปจากตัวภาษา นั้นย่อมความหมายว่า ในการแปล ผู้แปลไม่เพียงต้องเข้าใจตัวภาษา แต่ต้องเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับด้วย นอกจากนี้ยังต้องสามารถถ่ายทอดภาษาและวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับออกมาเป็นเนื้อหาที่คนในวัฒนธรรมของภาษาแปลเข้าใจได้ด้วย

การแปลงานแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกันไป ทั้งในมุมมองของลักษณะงาน วัตถุประสงค์ของการแปล ความคาดหวังของผู้รับสาร ความคาดหวังของผู้จ้างงาน และข้อจำกัดต่าง ๆ ดังนั้น หลักการแปลที่ต้องคำนึงถึงก็ย่อมแตกต่างกันไป ธัชพล พงศ์ประสิทธิ์ (2564) กล่าวว่า การแปลบรรยายได้ภาพมีทั้งภาพ เสียง และคำพูดแบบตายตัวมาให้แล้ว สิ่งที่น่าแปลบรรยายได้ภาพต้องทำ จึงเป็นการแปลเพื่อส่งสารให้ผู้ชมเข้าใจจากต่อจาก และในการแปลบรรยายได้ภาพมีข้อจำกัดสำคัญที่แตกต่างจากงานเขียนอยู่อย่างหนึ่ง คือ ข้อจำกัดทางเวลาและพื้นที่บนจอภาพที่จำกัด นักแปลต้องเลือกคำที่สั้นกระชับ เพื่อไม่ให้จำนวนตัวอักษรเกินพื้นที่และเวลาที่กำหนด แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทางให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมของภาษาปลายทางให้มากที่สุดด้วย นอกจากนี้ คุณปิยาภรณ์ โอนทัยสินทวี ผู้ที่มี

ประสบการณ์ด้านการแปลบทพากย์และบทบรรยายใต้ภาพภาษาจีนมานานกว่า 25 ปี ยังได้ให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานแปลบทบรรยายใต้ภาพเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2565 ว่า การแปลบทบรรยายใต้ภาพของซีรีส์จีนในปัจจุบันมีข้อจำกัดทางด้านเวลาเป็นอย่างมาก เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงจากการซื้อขายลิขสิทธิ์ซีรีส์จีนทั้งเรื่องก่อนถ่ายทอดในประเทศไทยอย่างในอดีต มาสู่การถ่ายทอดซีรีส์จีนแบบสตรีมมิ่งอย่างในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้แปลมีเวลาไม่มากพอที่จะศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมในการแปลงานแต่ละครั้ง และผู้แปลไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวของซีรีส์ทั้งหมดก่อนได้ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้คำในบางกรณีได้สำหรับคำแนะนำเมื่อต้องแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทย เช่น การแปลสำนวนจีนหรือคำศัพท์เฉพาะทางที่ไม่มีในภาษาไทย คุณปิยาภรณ์เสนอว่า ควรเลือกรักษาลีลาเฉพาะของภาษาจีนไว้ โดยต้องให้ความสำคัญกับความถูกต้อง และเน้นความเข้าใจของผู้รับชมเป็นหลักเสมอ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวพบว่า ในปัจจุบัน การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการแปลจีน-ไทยหรือไทย-จีนส่วนใหญ่เป็นการศึกษาจากงานเขียนประเภทนิยายหรือวรรณกรรม โดยยังมีการศึกษาการแปลในประเด็นคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจีน-ไทยหรือไทย-จีน หรือประเด็นด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยหรือไทย-จีนมีไม่มากนัก โดยเฉพาะการศึกษาจากบทบรรยายของภาพยนตร์หรือซีรีส์ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิธีการแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยในซีรีส์จีน เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาประกอบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการแปลภาษาจีนให้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้

5. ผลการศึกษา

วิธีการแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทย ที่พบในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” ที่เป็นการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis) คือ

5.1 แปลโดยยึดภาพความคิดในภาษาจีนไว้แต่ไม่มีความหมายในภาษาไทย

วรรณภา แสงอร่ามเรือง (2563) กล่าวว่า การแปลเป็นการจัดเรียงเรียงตัวบทเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้และจัดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมปลายทาง และอ้างถึงไรส์และแพร์เมียร์ (1984: 158) ว่าการแปลควรยึดหลักความเหมาะสมมากกว่าความเทียบเท่า ซึ่งความเหมาะสมนั้นหมายถึงแปลให้ตรงวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ของการแปล ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าวัตถุประสงค์ของการแปลบทบรรยายใต้ภาพคือการทำให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจเหตุการณ์และความหมายที่ตัวละครแต่ละตัวต้องการสื่อในฉากต่าง ๆ อันอาจจะส่งผลถึงมุมมองและอคติที่มีต่อตัวละครใดตัวละครหนึ่ง แต่เนื่องจากข้อจำกัดในการทำงานแปลบางอย่าง จึงอาจจะยังคงพบการแปลที่เป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจได้บ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : ตัวอย่างที่ 1

ตอนที่ 5 นาทีที่ 26:33		
ต้นฉบับภาษาจีน		嫁鸡随鸡嫁狗随狗
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	แต่งงานกับใครก็ต้องอยู่กับคนนั้นไปตลอดชีวิต
	iQIYI	แต่งงานกับไก่ก็ตามไก่ แต่งกับสุนัขก็ตามสุนัข
	Viu	ถ้าได้คู่ไม่ดีก็เป็นเวรเป็นกรรมของเราเอง

พจนานุกรม 汉语惯用语词典 และ 新华成语大词典 อธิบายไว้ตรงกันว่า **嫁鸡随鸡 嫁狗随狗** หมายถึง ในสมัยก่อนการแต่งงานของชายหญิงไม่ได้ไปเป็นไปอย่างอิสระ แต่เป็นการคลุมถุงชนโดยพ่อแม่ สำนวนนี้ใช้ในการเปรียบเทียบว่า หลังจากที่ฝ่ายหญิงแต่งงานออกไป ไม่ว่าจะสามีจะดีหรือไม่ดีก็ต้องยอมรับชะตากรรม อยู่กินกันไปตลอดชีวิต หากแปลตรงตัวอาจจะได้แค่ความหมายว่า แต่งกับใครก็ต้องอยู่กับคนนั้น ซึ่งความหมายตามต้นฉบับใช้ในด้านลบ ที่หมายถึงต้องยอมรับชะตากรรมนั้นด้วย การแปลสำนวนนี้จึงควรแปลโดยอธิบายความหมาย เพื่อความเข้าใจที่ครบถ้วน เช่น แต่งกับใครก็ต้องยอมรับชะตากรรมอยู่กินกันไป (อาจจะไม่ใช่การแปลที่ดีที่สุด) โดยอาจต้องยอมละความเปรียบเทียบถึงไก่กับสุนัข เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในภาษาไทย

ตารางที่ 2 : ตัวอย่างที่ 2

ตอนที่ 12 นาทีที่ 31:31 - 32:30		
ต้นฉบับภาษาจีน		<p>李海潮：这个豆角的根啊，有一个特别神奇的作用，能让地理的氮老老实实地待着。这个氮又有什么作用呢？这个氮呢，能够让玉米长得高高的。这玉米长得高高的豆角就能顺着它盘上去了。那这个南瓜为什么跟它们俩是好朋友啊？你看！这南瓜的叶子是不是特别大，能够给它们俩遮风挡雨，所以它们俩是特别好的朋友。你们说它们俩想谁呀？</p> <p>凌霄：我们三个。</p> <p>李海潮：对。就像你们俩</p> <p>李尖尖：爸，土里为什么会有蛋？</p> <p>贺子秋：笨蛋，这都不知道。肯定是鸡生的。</p> <p>凌霄：俩笨蛋，李爸说的是一种营养素。</p> <p>李海潮：对。不是那个鸡蛋。咯咯咯咯哒，咯咯哒哒。不是那个蛋。</p>
	We TV	<p>หลี่ไห่เฉา : รากของถั่วฝักยาวต้นนี้นะ มีคุณประโยชน์ที่มหัศจรรย์อยู่หนึ่งอย่าง สามารถทำให้ ไนโตรเจนภายในดินอยู่ได้อย่างยาวนาน ส่วนไนโตรเจนนี้ มีประโยชน์อะไรนะเธอ ไนโตรเจนนี้นะ สามารถทำให้ข้าวโพดเติบโตสูง ๆ ส่วนข้าวโพดที่สูง ๆ ถั่วฝักยาวก็สามารถยึดลำต้นมัน เพื่อเลื้อยขึ้นไปได้ แล้วฟักทองต้นนี้ ทำไมถึงเป็นเพื่อนกับมันทั้งสองได้ หนูดูลิ โใบของฟักทองต้นนี้ ใหญ่มากเลยใช้เปล่า สามารถเป็นที่กำบังฝนให้พวกมันทั้งสองได้ ดังนั้นพวกมันทั้งสาม ก็เลยเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมาก พวกหนูว่า พวกมันทั้งสามเหมือนใครละ</p>

<p>บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย</p>		<p>หลิงเซียว : เหมือนพวกเราสามคน หลี่ไห่เฉา : ถูกต้องแล้ว ก็เหมือนพวกหนูทั้งสามคนยังงี้ละ หลี่เจียนเจียน : พ่อคะ ทำไมในดินถึงมีไข่ เหอจื่อชิว : เด็กโง่ แค่นี้ก็ยังไม่รู้ ก็ต้องเป็นไก่ที่ฟักไข่โง่ หลิงเซียว : เจ้าโง่ทั้งสอง ที่พ่อหลี่พูดนะเป็นสารบารุงชนิดหนึ่ง หลี่ไห่เฉา : ถูกต้องแล้ว ไม่ใช่ไข่ไก่นั้น กระต๊าก ๆ กระต๊าก ๆ ไม่ใช่ไข่อันนั้นนะ</p>
<p>บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย</p>	<p>iQiyi</p>	<p>หลี่ไห่เฉา : รากของถั่วฝักยาวนี้ มีคุณประโยชน์ที่แปลกประหลาดมาก สามารถทำให้ ไนโตรเจนในพื้นดิน อยู่นิ่งๆ ได้ ไนโตรเจนนี้มีคุณประโยชน์อะไรละ ไนโตรเจนนี้ สามารถทำให้ข้าวโพดสูงขึ้น เมื่อข้าวโพดโตขึ้นสูง ๆ แล้ว ถั่วฝักยาวก็สามารถไต่ ขึ้นไปตามมันได้ แล้วฟักทองอันนี้ละ ทำไมถึงเป็นเพื่อนสนิทกับพวกมันได้ละ ลูกคูลี ใบของฟักทองนี้ใหญ่มากใช่ไหม มันสามารถบังลมและฝนให้พวกมันได้ ดังนั้นพวกมันสามคนเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมาก พวกลูกว่า พวกมันทั้งสามเหมือน ใครเอ่ย หลิงเซียว : พวกเราสามคน หลี่ไห่เฉา : ใช่แล้ว ก็เหมือนพวกลูกทั้งสามคนนั่นแหละ หลี่เจียนเจียน : พ่อคะ ทำไมในดินถึงมีไข่ละคะ เหอจื่อชิว : คนโง่ เรื่องแค่นี้ก็ไม่รู้ ต้องเป็นไก่มาฟักไข่แน่นอน หลิงเซียว : คนโง่ทั้งสองคน สิ่งที่พ่อหลี่พูดถึงนั้นเป็นสารอาหารชนิดหนึ่ง หลี่ไห่เฉา : ใช่แล้ว ไม่ใช่ไข่ไก่อันนั้น กระต๊าก กระต๊าก กระต๊าก ไม่ใช่ไข่อันนั้น</p>
	<p>Viu</p>	<p>หลี่ไห่เฉา : รากของถั่วฝักยาว ทำหน้าที่สำคัญเลยนะ รากมันกักเก็บไนเตรตในดินไว้ ไน เตรตมีไว้ทำอะไรนะเธอ มันช่วยให้ข้าวโพดโตง ข้าวโพดทำหน้าที่เหมือนเชือก ช่วยให้ถั่วฝักยาวเติบโต แล้วทำไมฟักทองเป็นเพื่อนรักกับข้าวโพดและถั่วฝักยาว ละ ก็ใบฟักทองใบใหญ่พวกนี้จะเป็นที่กำบังฝนและแดดแดดให้พวกมันงั้น นี่ แหละเหตุผลที่พวกมันเป็นเพื่อนรักกัน สามสหายพวกนี้เหมือนกับใครนะ หลิงเซียว : เราสามคน หลี่ไห่เฉา : ใช่แล้ว ใช่เลย เหมือนลูกทั้งสามคน หลี่เจียนเจียน : พ่อ ทำไมไม่มีไข่ในดินคะ เหอจื่อชิว : โง่จัง ก็แม่ไก่มาวางไข่ไว้ไงละ หลิงเซียว : ไร้สาระ พ่อหลี่บอกว่ามันเป็นปุ๋ยให้กับดิน หลี่ไห่เฉา : ถูกต้อง มันไม่ใช่ไข่จริง ๆ แค่เปลือกไข่ ไม่ใช่ไข่จริง ๆ</p>

氮 ที่หมายถึง ไนเตรตหรือไนโตรเจน กับ 蛋 ที่แปลว่าไข่ไก่ ในภาษาจีนออกเสียงว่า dàn (ตัน) เหมือนกัน ทำให้หลี่เจียนเจียนซึ่งเป็นเด็กที่ยังไม่รู้จักไนเตรตหรือไนโตรเจน เมื่อได้ยินคำว่า 氮(ไนเตรต หรือไนโตรเจน) จึงคิดว่าเป็นคำว่า 蛋(ไข่ไก่) และเกิดคำถามว่าทำไมในดินจึงมีไข่ ซึ่งในภาษาไทย ไนเตรตหรือ ไนโตรเจน กับ ไข่ไก่ ไม่ได้ออกเสียงเหมือนหรือคล้ายกัน ดังนั้นหากไม่มีการอธิบายเพิ่มเติม ก็จะไม่สามารถ

เข้าใจได้ว่าทำไมหลี่เจียนเจียนต้องถามถึงไช่ไ่ก่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ด้วยการจำกัดพื้นที่ของงานแปลบทบรรยายได้ภาพ ทำให้ไม่สามารถเพิ่มคำอธิบายที่ซับซ้อนมากได้ แต่ในกรณีเช่นนี้ สามารถเพิ่มคำอธิบายสั้น ๆ หลังคำถามของหลี่เจียนเจียนได้ว่า “พ่อคะ ทำไมในดินถึงมีไช่ไ่ก่คะ (ไช่ในภาษาจีนออกเสียงเหมือนคำว่าไนเตรต)” จะสามารถทำให้เข้าใจความต่อเนื่องของบทสนทนานี้ได้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 3 : ตัวอย่างที่ 3

ตอนที่ 33 นาทีที่ 6:05		
ต้นฉบับภาษาจีน		这女儿是爸妈的小棉袄
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	ลูกสาวนะเป็นเสื้อนวมตัวน้อย ๆ ของพ่อแม่
	iQIYI	ลูกสาวคนนี้เป็นเสื้อกันหนาวตัวน้อยของพ่อกับแม่
	Viu	ลูกสาวเราเป็นแก้วตาดวงใจของเรา

棉袄 หมายถึงเสื้อนวมตัวหนาที่ใส่กันหนาวในฤดูหนาว **小棉袄** ในภาษาจีน จึงมักใช้ในการเปรียบเทียบกับลูกสาว ที่สนิทสนมกับพ่อแม่ ดูแลเอาใจใส่และให้ความรักความอบอุ่นกับพ่อแม่ ซึ่งในภาษาไทยไม่มีการเปรียบเทียบเช่นนี้ ดังนั้นการแปลตรงตัวว่าเสื้อกันหนาวในภาษาไทย จึงไม่สามารถสื่อถึงภาพความคิดได้เหมือนกับในภาษาจีน แต่สำหรับบางคนอาจจะมองว่าเป็นการแปลแบบรักษาอรรถรสความเป็นซีรีส์จีนไว้ ซึ่งก็ไม่ผิด เพียงแต่อาจจะสื่อความหมายได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามสถานการณ์ในเรื่อง พ่อของถึงซ่าน (เพื่อนของนางเอก) พูดกับแม่ของถึงซ่านที่กำลังโกรธลูกสาวว่า มีลูกสาวนั้นดีแล้ว ลูกสาวเอาใจใส่ดูแลพ่อกับแม่ดี ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นการแปลที่อาจจะได้ว่า ลูกสาวดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ดี

5.2 แปลโดยยังคงรักษาภาพความคิดในภาษาจีนไว้และมีความหมายในภาษาไทย

กนกพร นุ่มทอง (2562) กล่าวใน หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน ว่า หากเป็นไปได้ผู้แปลควรรักษาสำนวนหรือโวหารภาพพจน์ไว้ เพราะเป็นการดีที่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมให้ผู้อื่นได้รับรู้ รักษาภาพความคิดหรือการอุปมาอุปไมยในภาษาเดิม ทำให้ผู้รับสารทราบว่าคุณต่างประเทศนั้นมีความคิดหรือวัฒนธรรมอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการแปลเช่นนี้ นับเป็นเป้าหมายสูงสุดของการแปล ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการยาก แต่ก็ยังปรากฏตัวอย่างที่สามารถทำได้จริง โดยเฉพาะในประเด็นทางวัฒนธรรมที่จีนและไทยมีร่วมกัน ดังที่ผู้วิจัยพบว่าในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” มีผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลโดยยังคงรักษาภาพความคิดในภาษาจีนไว้และมีความหมายในภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 4 : ตัวอย่างที่ 4

ตอนที่ 1 นาทีที่ 18:18		
ต้นฉบับภาษาจีน		他就着急去相亲去了
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	เขาก็รีบไปดูตัวแล้ว
	iQIYI	เขาก็รีบร้อนที่จะไปดูคู่ครองซะแล้ว
	Viu	เขาก็รีบไปดูตัวซะแล้ว

相亲 ในบริบทของเรื่อง มีความหมายตรงกับความหมายที่ (2) ในพจนานุกรม 现代汉语词典 ฉบับที่ 7 หมายถึง การที่หญิงชายพบเจอกันผ่านการแนะนำของคนที่รู้จัก เพื่อหาคู่ครอง ซึ่งตรงกับคำว่า “ดูตัว” ในภาษาไทย เนื่องจากในวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยล้วนมีเรื่องการดูตัว แม้สื่อ การคลุมถุงชน แม้ว่าในประเทศไทยจะไม่ค่อยได้รับความนิยมแล้ว แต่คนไทยยังคงเข้าใจภาพความคิดเรื่องการดูตัว และยังคงใช้คำว่า “ดูตัว”

ตารางที่ 5 : ตัวอย่างที่ 5

ตอนที่ 2 นาทีที่ 31:01		
ต้นฉบับภาษาจีน		这耳朵进那耳朵出
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา
	iQIYI	เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา
	Viu	พวกเขาไม่ได้คิดจริงจังอะไรหรอก

这耳朵进那耳朵出 หรือคำแสลง (俚语) **左耳进右耳出** เป็นการพูดเปรียบเทียบว่าสิ่งที่ฟังนั้นเข้าทางหูซ้าย ออกทางหูขวา ไม่ได้ผ่านสมอง หมายถึงการไม่ตั้งใจฟัง หรือไม่ใส่ใจกับสิ่งที่ฟัง เช่นเดียวกับสำนวนในภาษาไทย เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา

ตารางที่ 6 : ตัวอย่างที่ 6

ตอนที่ 3 นาทีที่ 39:15		
ต้นฉบับภาษาจีน		割肉还母
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	ควักเนื้อคืนให้แม่
	iQIYI	เฉือนเนื้อคืนแม่
	Viu	คืนเลือดเนื้อให้เธอ

割肉还母 เป็นสำนวนการพูดที่ใช้ในงานเขียนประเภทย้อนยุคหรือกำลังภายในจีน ที่ปรากฏในงานแปลภาษาไทยมานาน ทำให้ถึงแม้ว่าในภาษาไทยจะไม่มีสำนวน **เฉียนเนื่อคินแม่** ก็ยังสามารถทำความเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ในสำนวนนี้โดยการแปลตรงตัวตามต้นฉบับ และยังสามารถรับทราบรสความเป็นจีนด้วย

ตารางที่ 7 : ตัวอย่างที่ 7

ตอนที่ 6 นาทีที่ 25:10		
ต้นฉบับภาษาจีน	在别人屋檐下	
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	อยู่ใต้ชายคาบ้านของคนอื่น
	iQIYI	ต้องเติบโตขึ้นมาในชายคาบ้านของคนอื่น
	Viu	ไปอยู่กับคนอื่น

屋檐 เมื่อใช้ในบริบทนี้ แม้ว่าจะไม่ได้หมายถึง ชายคาบ้านที่เป็นส่วนที่สูงสุดของหลังคาหรือปลายกันสาดที่ยื่นพ้นตัวเรือนออกมา¹ หากแต่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงการพึ่งพาอาศัย หรือ การได้รับการดูแลจากคนในบ้านหลังนั้น เหมือนกับคำว่า **ชายคาบ้าน** ในภาษาไทย จึงสามารถแปลตรงตัวได้ โดยยังรักษาภาพความคิดในภาษาจีนพร้อมกับถ่ายทอดความหมายได้ครบถ้วนในภาษาไทย

ตารางที่ 8 : ตัวอย่างที่ 8

ตอนที่ 8 นาทีที่ 23:38		
ต้นฉบับภาษาจีน	这个孔子像	
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	รูปปั้นขงจื้อนี่
	iQIYI	รูปปั้นของขงจื้ออันนี้
	Viu	แล้วกันนี้ รูปปั้นขงจื้อ

孔子 เป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์จีนที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อ การเมืองการปกครอง ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวจีนเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นที่รู้จักในสังคมไทยมาอย่างช้านาน จึงสามารถเลือกใช้วิธีการแปลชื่อเฉพาะให้ตรงกับที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายอยู่แล้ว โดยไม่ต้องมีคำอธิบายเพิ่มเติมได้

ตารางที่ 9 : ตัวอย่างที่ 9

ตอนที่ 19 นาทีที่ 19:02		
ต้นฉบับภาษาจีน		我想多给她买点纸钱烧过去
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	หนูอยากซื้อกงเด็กมาเผาไปให้แม่เยอะหน่อย
	iQIYI	ฉันอยากซื้อกระดาษเงินเผาไปให้แม่เยอะหน่อย
	Viu	ฉันเลยสั่งเงินกงเด็กมาเผาให้แม่

ตามคำอธิบายความหมายของคำว่า **纸钱** ในพจนานุกรม 现代汉语词典 ฉบับที่ 7 พบว่า หมายถึงกระดาษที่ใช้เผาให้แก่คนตาย ภูตผี หรือเทพเจ้าตามประเพณีชาวบ้าน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมจีนที่คนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยคุ้นเคยเป็นอย่างดี และเนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน จึงเป็นที่รู้จักในคนไทยทั่วไปด้วย เห็นได้จากการบัญญัติศัพท์คำว่า กงเด็ก ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ว่า “น. การทำบุญให้แก่ผู้ตายตามพิธีของนักบวชนิกายจีนและญวน มีการสวดและเผากระดาษที่ทำเป็นรูปต่าง ๆ มีบ้านเรือน คนใช้ เป็นต้น. (จ. ว่า บุญคุณ).”² ดังนั้น จึงสามารถแปลตรงตัวเป็น กระดาษเงิน หรือใช้คำว่า กงเด็ก (ทับศัพท์การออกเสียงแบบภาษาจีนแต้จิ๋ว) ได้โดยไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติม

ตารางที่ 10 : ตัวอย่างที่ 10

ตอนที่ 23 นาทีที่ 15:56		
ต้นฉบับภาษาจีน		谁先找谁 谁是狗
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	ใครมาหาก่อนคนนั้นเป็นหมา
	iQIYI	ใครมาหาใครก่อน คนนั้นเป็นหมา
	Viu	คนเริ่มต้นเป็นหมา

狗 เป็นคำนามที่หมายถึงสุนัขหรือหมา เมฆม สอดส่องภุช (2549) ได้นำเสนอไว้ว่า เดิมทีหมาถือเป็นสัตว์มงคลในวัฒนธรรมจีน แต่ในยุคล่าอาณานิคม คุณค่าของ “หมา” เปลี่ยนไปในทางลบมากยิ่งขึ้น ซึ่งปรากฏให้เห็นในคำเปรียบเทียบ สุภาษิต คำพังเพย ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย ได้สะท้อนให้เห็นทัศนคติในทางลบที่คนมีต่อหมา ที่แฝงไปด้วยความเหยียดหยามและเกลียดชัง ดังนั้นในการใช้หมาเปรียบกับคนในบริบทนี้จึงทำให้เกิดภาพความคิดเหมือนกันทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย

วิธีการแปลความประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทย ที่พบในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” ที่เป็นการแปลแบบเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปล (TL emphasis) คือ

5.3 แปลโดยไม่ยึดติดภาพความคิดในภาษาจีนแต่มีความหมายในภาษาไทย

กนกพร นุ่มทอง (2562) ให้ข้อเสนอแนะว่า หากไม่สามารถรักษาสำนวนหรือโวหารภาพพจน์ไว้ได้ ให้รักษาความหมายโดยปรับสำนวนหรือแปลเป็นภาษาธรรมดา เนื่องจากจะทำให้ผู้รับสารไม่เข้าใจภาพความคิดหรือการเปรียบเทียบนั้นๆ มีความหมายอย่างไร ควรมุ่งเน้นความเข้าใจของผู้รับสารเป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เช่น ภูมิหลังทางสังคม การอุปมาอุปไมย ประเพณี ปฏิบัติ ความเชื่อ มุกตลก การเล่นคำต่าง ๆ เป็นไปได้ยากที่จะแปลให้ได้ความหมายครบถ้วนโดยยังคงรักษาภาพความคิดในภาษาจีนไว้ได้ ผู้วิจัยพบว่าบางคำหรือสำนวนในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” หากผู้แปลยึดติดกับภาพความคิดในภาษาจีน จะทำให้ไม่สามารถสื่อความหมายในภาษาไทยที่สอดคล้องกับความเคยชินในการใช้ภาษาของคนไทยได้ และหากผู้แปลเลือกแปลโดยไม่ยึดติดภาพความคิดในภาษาจีนแต่มีความหมายในภาษาไทย ก็จะทำให้มีประเด็นทางวัฒนธรรมบางส่วนที่แตกต่างกันจากการแปล ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนดังกล่าวถึงผู้เรียนภาษาจีนที่เลือกรับชมในรูปแบบเสียงจีน บทบรรยายได้ภาพภาษาไทย ดังความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ที่อยากเรียนรู้ทั้งภาษาและวัฒนธรรมไปพร้อมกับได้รับความบันเทิงจากการดูซีรีส์จีน ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สอนสามารถให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนในส่วนนี้ได้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอตัวอย่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจากการแปลที่จำเป็นต้องละทิ้งภาพความคิดในภาษาจีน เพื่อให้มีความหมายในภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 11 : ตัวอย่างที่ 11

ตอนที่ 7 นาทีที่ 28:25		
ต้นฉบับภาษาจีน		喝西北风长大的
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	อ้าปากโตมาอย่างไม่มีจะกิน
	iQIYI	โตมาด้วยยืนอยู่บนทางแยก อ้าปากดื่มลมที่พัดจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
	Viu	แล้วก็โตมา ไม่ต้องกินข้าวเหรอ

喝西北风 ในบริบทของเรื่อง มีความหมายตรงกับความหมายที่ (1) ในพจนานุกรม 汉语惯用语词典 ใช้ในการเปรียบเทียบ หมายถึงหิวโหยไม่มีอะไรกิน มีที่มาจากลมตะวันตกเฉียงเหนือที่พัดมาจากไซบีเรีย ซึ่งเป็นลมหนาวที่มักจะพัดมาทางบริเวณภาคเหนือและภาคกลางของจีนในฤดูหนาว ดังนั้นในสมัยก่อนที่ความสามารถในการผลิตยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ผู้คนจำเป็นต้องกักตุนอาหารไว้กินในฤดูหนาว แต่

สำหรับชาวบ้านที่ยากจนไม่มีอาหารกักตุน มีแต่ลมหนาวที่พัดอยู่ข้างนอกบ้าน ทำให้เกิดความคิดกินลมหนาว นั้นแทน จึงเกิดเป็นสำนวน **喝西北风** ที่ใช้เปรียบเทียบความอดอยากไม่มีอะไรกิน³ ดังนั้น ในประโยคนี้ หากแปลเป็นภาษาไทยตรงตัวตามต้นฉบับ คนไทยจะไม่สามารถเข้าใจได้ เนื่องจากความแตกต่างทางภูมิอากาศ และภูมิประเทศ

ตารางที่ 12 : ตัวอย่างที่ 12

ตอนที่ 9 นาทีที่ 12:39		
ต้นฉบับภาษาจีน		身在曹营心在汉
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	ถึงตัวจะอยู่ฝ่ายตรงข้าม แต่ใจยังอยู่ที่เดิม
	iQIYI	ตัวอยู่ที่ค่ายของเฉาเซา ใจอยู่ที่ดินแดนฮั่น
	Viu	หัวใจฉันไม่มีวันเปลี่ยนหรอก

身在**曹营**心在**汉** ในพจนานุกรม 汉语惯用语词典 อธิบายไว้ว่า มีที่มาจากวรรณกรรมจีนเรื่อง สามก๊ก ในสมัยราชวงศ์ฮั่น หลังจากที่เล่าปี่โดนโจโฉโจมตีจนต้องหลบหนี และกวนอูซึ่งเป็นน้องชายร่วมสาบานของเล่าปี่พลัดหลงกับเล่าปี่ โจโฉก็ให้กวนอูอยู่ในค่ายของโจโฉ โดยไม่ว่าโจโฉจะติดต่อกวนอูเท่าไร ในใจของกวนอูก็ยังคิดถึงแต่เล่าปี่พี่ชาย **身在曹营心在汉** จึงใช้เปรียบเทียบกับคนที่ตัวอยู่ที่หนึ่ง แต่ใจอยู่อีกที่หนึ่ง ซึ่งหากแปลตรงตัว อาจจะทำให้คนไทยส่วนใหญ่ที่ไม่ทราบเรื่องราวในสามก๊ก ไม่เข้าใจความหมายเปรียบเทียบที่ต้นฉบับต้องการสื่อ

ตารางที่ 13 : ตัวอย่างที่ 13

ตอนที่ 14 นาทีที่ 22:31		
ต้นฉบับภาษาจีน		别人家的父母都希望自己子女成龙成凤的
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	พ่อแม่บ้านอื่นต่างก็หวังว่า ลูกสาวลูกชายตัวเองจะประสบความสำเร็จทั้งเรื่องเรียนและเรื่องงาน
	iQIYI	พ่อแม่ของบ้านอื่นล้วนหวังว่า ลูกชายลูกสาวของตัวเองจะกลายเป็นมังกรเป็นนกฟีนิกซ์ มีอนาคตอันสดใสอย่างนั้น
	Viu	พ่อแม่คนอื่น ๆ มากมาย อยากให้ลูกประสบความสำเร็จ

龙 หรือมังกรเป็นสัตว์มหัศจรรย์ที่อยู่ในเทพนิยายจีน ชาวจีนมองมังกรเป็นสัตว์มงคล เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นจีน และเชื่อว่าคนจีนเป็นลูกหลานของมังกร ในยุคศักดินา มังกรถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของฮ่องเต้ ของใช้ เครื่องแต่งกาย หรืออาวุธของฮ่องเต้ ล้วนแล้วแต่ประดับตกแต่งด้วยลายมังกร **凤** หรือนก

ฟีนิกซ์ ซึ่งในภาษาไทยหากแปลโดยใช้คำว่า หงส์ อาจจะทำให้นึกถึงหงส์ที่อยู่ในน้ำก็เป็นได้ สำหรับคนจีน 凤 นับเป็นราชาแห่งนกในนิทานพื้นเมืองโบราณของจีน ที่มีความสวยงาม และเป็นสัญลักษณ์มงคล Song Fang (2013) กล่าวว่าในภาษาจีนมีคำกล่าวที่ว่า 望子成龙, 望女成凤 โดยทั้ง 龙 และ 凤 ในประโยคดังกล่าว สำหรับคนจีน หมายถึง ความสามารถและสติปัญญาที่โดดเด่นเป็นพิเศษ ประโยคนี้จึงหมายถึงพ่อแม่ที่คาดหวังให้ลูกชายและลูกสาวเป็นคนที่ประสบความสำเร็จยอดเยี่ยมเลิศเลอ ดังนั้น 成龙成凤 ในเรื่อง ที่เหอจื่อชิวพูดกับหลี่เห่ฉาผู้เป็นพ่อ จึงเป็นอุปมาอุปไมยแฝงที่หมายถึง พ่อแม่คนอื่น ๆ ล้วนแต่มีความคาดหวังให้ลูกหลานทั้งหญิงทั้งชายของตนเองกลายเป็นคนที่ประสบความสำเร็จยอดเยี่ยมเลิศเลอ แต่หลี่เห่ฉากลกลับคาดหวังแค่ให้ลูกของตัวเองมีความสุข ซึ่งแม้ว่าคนไทยส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับมังกรเป็นอย่างดี และพอจะเกิดภาพความคิดที่เป็นความยิ่งใหญ่ตามมาได้ แต่อาจจะไม่คุ้นเคยกับนกฟีนิกซ์และไม่เข้าใจอุปมาอุปไมยแฝงจากคำว่านกฟีนิกซ์ ดังนั้น หากแปลโดยใช้คำว่า มังกรและนกฟีนิกซ์ คนไทยอาจจะไม่เข้าใจว่าหมายถึง ประสบความสำเร็จ แต่เมื่อแปลโดยหลีกเลี่ยงคำว่า มังกรกับนกฟีนิกซ์ ก็จะทำให้ภาพความคิดของความยิ่งใหญ่สูญหายไป

ตารางที่ 14 : ตัวอย่างที่ 14

ตอนที่ 31 นาทีที่ 5:49		
ต้นฉบับภาษาจีน		我就是个吃瓜的
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	ฉันก็กินแตงโมอยู่นี่
	iQIYI	ฉันก็แค่คนที่นั่งกินแตงโมนะ
	Viu	ฉันกินแตงโมอยู่เฉย ๆ แห่ ๆ

吃瓜 เป็นภาษาที่นิยมใช้ทางสื่ออินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ในปัจจุบัน มีที่มาจากคำว่า 吃瓜群众 โดยคำว่า 瓜 เป็นคำที่ใช้เรียกรวมพืชประเภทฟักหรือแตง และ 瓜 ใน 吃瓜群众 หมายถึงเมล็ดพืชคั่วที่คนจีนนิยมทานเล่น เช่น เมล็ดทานตะวัน เมล็ดฟักทอง เมล็ดแตงโม เป็นต้น 吃瓜群众 จึงหมายถึงผู้คนที่นั่งกินเมล็ดพืชคั่วอยู่รอบ ๆ เพื่อรอดูเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ทั้งที่เรื่องนั้นไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่า ไทมุง ในภาษาไทย แต่ความหมายของ 瓜 ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา จนในปัจจุบัน คนจีนนิยมหมายถึงแตงโม ดังนั้นแม้ว่าในเรื่อง หลี่เจียนเจียนจะกำลังกินแตงโม และคำว่า 吃瓜 ในเรื่องจะหมายถึงกินแตงโมจริง แต่ในต้นฉบับหลี่เจียนเจียนยังมีนัยยะแฝง หมายถึง เขาไม่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ด้วยซึ่งไม่สามารถแปลให้คนไทยเข้าใจทั้งหมดได้ในประโยคเดียว ตัวบทที่ใช้ภาษาเป็นการเล่นคำเช่นนี้ รัชณีโรจน์ กุลธำรง (2552) คิดว่าเป็นตัวบทอีกประเภทหนึ่งที่แปลยาก เพราะตัวภาษาที่ใช้มีลักษณะที่ “รูป” และ “ความหมาย” หลอมกันเป็นเนื้อเดียวกัน

5.4 แปลโดยเพิ่มคำอธิบายเพื่อถ่ายทอดภาพความคิดในภาษาจีนและมีความหมายในภาษาไทย

รัชนิโรจน์ กุลธำรง (2552) กล่าวใน ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ว่า เมื่อไม่สามารถหาคำเทียบเคียงเพื่อถ่ายทอดความหมายในมโนทัศน์ที่ทั้งสองภาษามีเหมือนกันได้ ผู้แปลไม่ควรคาดหวังว่าจะสามารถหาคำศัพท์ที่จะถ่ายทอดมโนทัศน์ที่อยู่ในคำศัพท์ของภาษาต้นฉบับได้ในคำศัพท์แบบเดียวกัน และอ้างถึงหนึ่งในกลวิธีขั้นต่อไปที่ Larson (1998: 171-176) กล่าวถึงคือ ใช้ถ้อยคำบรรยายความหมาย ผู้วิจัยพบว่า แม้การแปลบทบรรยายได้ภาพจะมีข้อจำกัดเรื่องความยาวของบทแปล เพราะพื้นที่ในการนำเสนอที่จำกัด แต่การบรรยายความหมายเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจของผู้รับสารบางครั้งก็สำคัญ และสามารถทำได้ภายใต้ข้อจำกัดนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 15 : ตัวอย่างที่ 15

ตอนที่ 1 นาทีที่ 4:01		
ต้นฉบับภาษาจีน		这楼上楼下的
บทบรรยายได้ภาพภาษาไทย	We TV	ชั้นบนชั้นล่างตึกเดียวกัน
	iQIYI	นี่เราเป็นเพื่อนบ้านชั้นบนชั้นล่างกันนะ
	Viu	เราเป็นเพื่อนบ้านกัน

ภาพที่ 1: เพื่อนบ้านชั้นบนชั้นล่าง

ภาพจาก ช่อง 华策影视官方频道 China Huace TV Official Channel ทาง YouTube

ในเรื่องเป็นตอนที่หลี่ไห่เฉาต้องการไปช่วยหลิงเหอผิงย้ายบ้าน จึงพูดประโยคนี้เพื่อต้องการสื่อความหมายของความสัมพันธ์ “เพื่อนบ้าน” ที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่เนื่องจากสภาพสังคมที่แตกต่างระหว่างจีนและไทย บ้านของคนจีนในเมืองมีลักษณะเป็นห้องในตึกสูง แต่บ้านของคนไทยส่วนใหญ่เป็นหลังเดี่ยวแยกกันไป ทำให้ภาพความคิดของคำว่า “เพื่อนบ้าน” ในภาษาจีน อาจจะหมายถึง คนที่อยู่ห้อง

ตรงข้าม ห้อยข้าง ๆ กัน หรือห้องที่ชั้นบนชั้นล่างติดกัน ดังนั้นในประโยคนี้นี้ หากบอกแค่ชั้นบนชั้นล่าง จะไม่สื่อถึงภาพความคิดของความสัมพันธ์ “เพื่อนบ้าน”

ตารางที่ 16 : ตัวอย่างที่ 16

ตอนที่ 6 นาทีที่ 3:06		
ต้นฉบับภาษาจีน		喂，你这样小心变成望夫石啊
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	นี่ เธอเป็นแบบนี้ระวังจะแข็ง กลายเป็นหินอमारรักนะ
	iQIYI	เฮ้ เธอทำตัวแบบนี้ระวังจะกลายเป็นหินนางคอยนะ (ผู้หญิงที่รอคอยสามี จนกลายเป็นหิน แสดงถึงความลุ่มหลง จนโง่หัวไม่ขึ้น)
	Viu	นี่ อย่านมัวยืนแข็งทื่อเป็นก้อนหินสิ

望夫石 คือชื่อหินบนยอดเขาที่มีอยู่สองแห่งคือ บนเขาถูซาน มณฑลลอานฮุย และ บนเขา Lion Rock ที่ฮ่องกง ซึ่งแม้ว่าที่มาของหิน **望夫石** ทั้งสองจะมีรายละเอียดแตกต่างกันบ้าง แต่จุดที่เหมือนกันคือเป็นหินที่เกิดจากผู้หญิงที่มายืนรอคอยสามีกลับมาหา โดยที่ฮ่องกงจะมีชื่อเรียกอีกอย่างคือ Amah Rock แต่เนื่องจากซีรีส์เรื่องนี้เป็นซีรีส์ของจีนแผ่นดินใหญ่ **望夫石** ที่ตัวละครพูดถึงจึงหมายถึงหินที่มณฑลลอานฮุย เห็นได้ว่า หากแปลเพียงชื่อหินโดยวิธีการทับศัพท์ตามต้นฉบับ จะไม่สามารถเข้าใจความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อได้ในภาษาไทย จึงต้องใช้วิธีแปลความหมายและเพิ่มคำอธิบาย

ตารางที่ 17 : ตัวอย่างที่ 17

ตอนที่ 7 นาทีที่ 36:54		
ต้นฉบับภาษาจีน		塞翁失马焉知非福
บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	We TV	ชายขราสูญเสียม้า แต่กลับเป็นโชคอันยิ่งใหญ่
	iQIYI	ชายขราสูญเสียม้า แต่กลับเป็นโชคอันยิ่งใหญ่
	Viu	เรื่องร้ายอาจเป็นเรื่องดีที่จำแลงมา

成语 100: 汉英对照 บอกเล่าที่มาของสำนวน **塞翁失马** ไว้ว่า ในสมัยโบราณ ณ ชายแดนแห่งหนึ่ง มีชายขราคนหนึ่งทำม้าหาย 1 ตัว เพื่อนบ้านต่างพากันมาปลอบใจเขาเมื่อทราบข่าวนี้ เพราะไม่อยากให้เขาต้องทุกข์ใจหนัก แต่ชายขรากลบกล่าวว่า “เดิม ม้าหายเป็นเรื่องแย่ แต่ใครจะรู้ว่ามันจะไม่กลับกลายเป็นเรื่องดี” หลังจากนั้นไม่กี่เดือน ม้าที่หายไปนั้นก็กลับมา ข้ายังพาม้าติดกลับมาด้วยอีกตัว สำนวน **塞翁失马** จึงเป็นสำนวนที่ใช้ในการเปรียบเทียบว่าการสูญเสียหรือความล้มเหลวบางครั้งอาจจะเป็น

เพียงเรื่องชั่วคราวที่จะนำมาซึ่งเรื่องดี ๆ หรือ เรื่องแย่ ๆ บางครั้งก็อาจจะกลับกลายเป็นเรื่องดีได้ในบางสถานการณ์ ดังนั้นการแปลสำนวน 塞翁失马焉知非福 ดังกล่าว สามารถรักษาภาพความคิดตามสำนวนจีนเรื่องชายชราสูญเสียม้าไว้ได้ และสามารถสื่อความหมายของสำนวนจากคำอธิบายเพิ่มเติม “แต่กลับเป็นโชคอันยิ่งใหญ่” ได้

ตารางที่ 18 : ตัวอย่างที่ 18

ตอนที่ 8 นาทีที่ 23:55		
ต้นฉบับภาษาจีน		亲一下是稳过的意思
บทบรรยายได้ภาพภาษาไทย	We TV	จูบทีหนึ่ง จะหมายถึง ผ่านราบรื่น
	iQIYI	จูบก่อน ความหมายว่า ผ่านอย่างราบรื่น (เป็นคำพ้องเสียงของภาษาจีนที่แปลว่าเคยจูบแล้ว)
	Viu	จูบแบบนี้ แปลว่าผ่านแน่

亲 ที่หมายถึงจูบในภาษาจีนยังมีคำว่า 吻 ซึ่งออกเสียงว่า wěn เหมือนกับคำว่า 稳 ที่แปลว่ามั่นคง และคำว่า 过 ที่มีสองความหมายคือ เคย(ทำ) กับ ผ่าน ดังนั้นในประโยคนี้ จึงต้องการเล่นเสียงคำว่า wěn guò โดยที่หลี่เจียนเจียนบอกให้พี่ชายทั้งสองคนจูบข้อสอบก่อน (เคยจูบ คือ wěn guò) เพื่อที่จะได้เป็นสิริมงคลที่หมายถึง ผ่านอย่างราบรื่น คือ wěn guò เช่นกัน ดังนั้นการอธิบายว่าเป็นคำพ้องเสียง จะทำให้เข้าใจภาพความคิดตามต้นฉบับดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 19 : ตัวอย่างที่ 19

ตอนที่ 15 นาทีที่ 40:21 - 40:32		
ต้นฉบับภาษาจีน		郑舒然：我叫郑舒然，舒服的舒，自然的然。 李海潮：孜然的然。 李尖尖：自然。 李海潮：自然哪，我还以为孜然呢。
บทบรรยายได้ภาพภาษาไทย	We TV	เจิ้งซูหฺรั้น: ผมชื่อเจิ้งซูหฺรั้น ซูที่มาจากคำว่าซูฝู (สบาย) หฺรั้นที่มาจากคำว่าจื่อหฺรั้น(ธรรมชาติ) ครับ หลี่ไห่เฉา : หฺรั้นที่มาจากคำว่าจื่อหฺรั้น (ยี่หฺร่า) สินะ หลี่เจียนเจียน : จื่อหฺรั้น(ธรรมชาติ) หลี่ไห่เฉา : จื่อหฺรั้น(ธรรมชาติ) เหรอ ฉันคิดว่าจื่อหฺรั้น (ยี่หฺร่า) เสียอีก
	iQIYI	เจิ้งซูหฺรั้น: ผมชื่อเจิ้งซูหฺรั้นครับ ซูที่มาจากคำว่าสบาย หฺรั้นที่มาจากคำว่าธรรมชาติครับ หลี่ไห่เฉา : หฺรั้นที่มาจากคำว่ายี่หฺร่านี้เอง หลี่เจียนเจียน : ออกเสียงว่าจื่อหฺรั้นคะ (ภาษาจีนแปลว่าธรรมชาติ) หลี่ไห่เฉา : อ้อ จื่อหฺรั้นเหรอเนี่ย ฟอนี่ก็ออกเสียงว่าจื่อหฺรั้นซะอีก (ภาษาจีนแปลว่ายี่หฺร่า)

บทบรรยายได้ ภาพภาษาไทย	Viu	เจิ้งซูหฺรึ้น: ผมชื่อเจิ้งซูหฺรึ้น ซูที่แปลว่า “ดี” หฺรึ้นที่แปลว่า “ธรรมชาติ” หลีไห่เฉา : หฺรึ้นที่แปลว่า “ยี่หฺร่า” เหฺรอ หลีเจียนเจียน : “ธรรมชาติ” ต่างหาก หลีไห่เฉา : ธรรมชาติเหฺรอ พ่อคิดว่ายี่หฺร่าอะอีก
---------------------------	-----	--

เนื่องจากภาษาจีนเป็นระบบหนึ่งตัวอักษรหนึ่งพยางค์ และมีอักษรพ้องเสียงจำนวนมาก การแนะนำชื่อในวัฒนธรรมจีน จึงมักแนะนำด้วยวิธีการบอกว่าชื่อของตัวเองแต่ละตัวอักษรมาจากคำว่าอะไร เพื่อให้ผู้ฟังทราบว่าคือตัวอักษรตัวไหนและเข้าใจความหมายของชื่อไปพร้อมกัน เหมือนกับที่ตัวละครในเรื่องที่ชื่อ 舒然 แนะนำชื่อตัวเองกับพ่อของหลีเจียนเจียนว่า 舒服的舒 自然的然 ซึ่งบทละครต้องการให้เป็นมุกตลก ที่พ่อของหลีเจียนเจียนต้องการหยอกล้อแฟนของลูกสาวที่เพิ่งพบกันครั้งแรก พ่อของหลีเจียนเจียนจึงกลับฟังเป็นว่า 孜然 ที่ออกเสียงคล้ายกันแต่ความหมายต่างกัน ซึ่งมีความหมายว่า ยี่หฺร่า ที่ไม่น่าจะใช้เป็นชื่อคน ดังนั้นในบทบรรยายส่วนนี้ จึงจำเป็นต้องแสดงเสียงอ่านและความหมายของ 自然 และ 孜然 ให้ชัดเจน

6. บทสรุป

ผู้วิจัยศึกษาการแปลบทบรรยายได้ภาพของซีรีส์จีนเพื่อใช้เป็นตัวอย่างประกอบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการแปล โดยเฉพาะการแปลคำทางวัฒนธรรม ซึ่งทั้ง 3 แอปพลิเคชันมีการเลือกใช้วิธีการแปลที่หลากหลายตลอดทั้งเรื่อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่มีเจตนาวิพากษ์วิจารณ์หรือตัดสินคุณค่างานแปลที่ยกตัวอย่างมา เพียงแต่ต้องการกรณีศึกษาที่ใกล้เคียงกับการใช้งานจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียนมากที่สุด เพื่อให้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาไม่น้อยที่ให้ความสนใจรับชมซีรีส์จีน ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เนื้อหาประเด็นทางภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจากการแปล เช่น การอุปมาอุปไมย ประเพณีปฏิบัติ ความเชื่อ มุกตลก การเล่นคำต่าง ๆ เพื่อเป็นเกร็ดความรู้นอกบทเรียนให้กับนักศึกษาและกระตุ้นความกระตือรือร้นของนักศึกษาอีกทางหนึ่ง

หลังจากศึกษาการแปลในประเด็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยผ่านซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” จากทั้ง 3 แอปพลิเคชัน ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” ทั้ง 40 ตอน จำนวน 141 จุด (ไม่นับจุดที่ปรากฏซ้ำหลายครั้ง) โดยในการแปลคำทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้ง 3 แอปพลิเคชัน มีการเลือกใช้วิธีการแปลทั้งแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis) และแบบเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปล (TL emphasis) รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 : สรุปผลการศึกษาวิธีการแปลของทั้ง 3 แอปพลิเคชัน

วิธีการแปล	We TV		iQIYI		Viu	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis)	71	50.35	78	55.32	45	31.91
1. แปลโดยยึดสภาพความคิดในภาษาจีนไว้แต่ไม่มี ความหมายในภาษาไทย	20	14.18	29	20.57	11	7.80
2. แปลโดยยังคงรักษาสภาพความคิดในภาษาจีนไว้และมี ความหมายในภาษาไทย	51	36.17	49	34.75	34	24.11
การแปลแบบเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปล (TL emphasis)	70	49.65	63	44.68	96	68.09
3. แปลโดยไม่ยึดติดสภาพความคิดในภาษาจีนแต่มี ความหมายในภาษาไทย	63	44.68	55	39.01	96	68.09
4. แปลโดยเพิ่มคำอธิบายเพื่อถ่ายทอดสภาพความคิดใน ภาษาจีนและมีความหมายในภาษาไทย	7	4.96	8	5.67	-	-

จากการศึกษาพบว่า แอปพลิเคชัน WeTV และ iQIYI เลือกใช้วิธีการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis) ร้อยละ 50.35 และ 55.32 ตามลำดับ ส่วนแอปพลิเคชัน Viu เลือกใช้วิธีการแปลแบบเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปล (TL emphasis) เป็นหลัก (ร้อยละ 68.09) นอกจากนี้ยังพบว่าในประเด็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน-ไทยในซีรีส์จีนเรื่อง “Go Ahead” ทั้งหมด 141 จุด ทั้ง 3 แอปพลิเคชันเลือกใช้วิธีการแปลโดยไม่ยึดติดสภาพความคิดในภาษาจีนแต่มีความหมายในภาษาไทยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าประเทศไทยกับประเทศจีนจะเป็นประเทศในทวีปเอเชียเหมือนกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันมาอย่างยาวนาน แต่วัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะทางด้านภูมิหลังทางสังคม การอุปมาอุปไมย ประเพณีปฏิบัติ และการเล่นคำต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้แปลนิยมแปลโดยไม่ยึดติดสภาพความคิดในภาษาจีนแต่มีความหมายในภาษาไทย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการแปลบรรยายได้ภาพซีรีส์ที่เน้นสร้างความบันเทิง

ด้วยข้อจำกัดที่แตกต่างของการแปลแต่ละประเภท รสนิยมและความต้องการของผู้รับสารที่แตกต่างกัน ประสบการณ์และความเชื่อของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแปลแตกต่างกัน ทำให้การตัดสินใจเลือกวิธีการแปลในแต่ละบริบทแตกต่างกันไปเช่นกัน ดังนั้น การตัดสินใจความดีงามของงานแปลอาจจะเป็นเพียง มุมมองส่วนตัวของใครบางคน แต่การศึกษา เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลายจะมีผลต่อทักษะความสามารถในการแปลอย่างแน่นอน ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้ผู้สนใจด้านการแปล ศึกษางานแปลในมุมมองที่

หลากหลาย และนำเสนอตัวอย่างหรือความเป็นไปได้ที่แตกต่าง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านที่สนใจด้านการ
แปลต่อไป

เชิงอรรถ

- 1 สืบค้นทางเว็บไซต์สำนักงานราชบัณฑิตยสภา <https://dictionary.orst.go.th/>
- 2 สืบค้นทางเว็บไซต์สำนักงานราชบัณฑิตยสภา <https://dictionary.orst.go.th/>
- 3 สืบค้นทางเว็บไซต์ 百度百科 <https://baike.baidu.com/item/%E5%96%9D%E8%A5%BF%E5%8C%97%E9%A3%8E>

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนกพร นุ่มทอง. 2563. ทักษะการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กนกพร นุ่มทอง และจตุรวิทย์ แก้วสุวรรณ. 2563. การสร้างโมเดล 4PBL สำหรับการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิชาการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยและภาษาไทยเป็นภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 21 ฉบับที่ 1.
- กนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. 2562. หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน. วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2.
- ธัชพล พงศ์ประสิทธิ์ และเกวลี เพชรอาทิตย์. 2564. การศึกษาลักษณะและกลวิธีการแปลคำต้องห้ามในบทบรรยายใต้ภาพจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยของซีรีส์วายจีน: กรณีศึกษาซีรีส์วายจีนเรื่อง “ร้ายนักรักเสพติด”. วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 2.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. 2549. หมาในภาษาและวัฒนธรรมจีน. วารสารศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ปีที่ 2 ฉบับที่ 2.
- รัชนิโรจน์ กุลธำรง. 2552. ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณฯ แสงอร่ามเรือง. 2563. ทฤษฎีและหลักการแปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัรักษ์ เพชรเชิดชู. 2555. การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. 2557. การแปลขั้นสูง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. 2562. แปลผิด-->แปลถูก : คัมภีร์การแปลยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาจีน

Dictionary Editing Office, Institute of Linguistics, Chinese Academy of Social Sciences 中国社会科学院语言研究所词典编辑室: 《现代汉语词典》(第 7 版), 北京: 商务印书馆, 2021。

Huang Binhong 黄斌宏: 《汉语惯用语词典》, 北京: 商务印书馆国际有限公司, 2009。

Lexicographical Center of Commercial Press 商务印书馆辞书研究中心: 《新华成语大词典》, 北京: 商务印书馆, 2020。

Song Fang 宋芳: 《认知隐喻视角下的龙凤文化意象初探》, 泰山学院学报, 2013, 35(5), 107 页。

Yin Binyong 尹斌庸: 《成语 100: 汉英对照》, 北京: 华语教学出版社, 1999。